

Conspectus materiae tomi primi.

Prolegomena hujus tomi.

Num.

- 1 De vita P. Jacobi Lainez.
- 2 De parte, quam habuit Lainez in Concilio Tridentino, speciatim.
- 3 De Lainii scriptis tum alias jam editis, tum in hoc opere edendis, tum in codicibus manuscriptis adhuc exstantibus.
- 4 De initiis controversiae inter patres Tridentinos agitatae circa originem jurisdictionis episcoporum.
- 5 De disputatione infra imprimenda, quam Lainius occasione ejusdem controversiae scripsit.
- 6 De progressu controversiae circa episcoporum jurisdictionem.
- 7 De exitu, quem eadem controversia in sessione XXIII anno 1563 sortita est, et de ultima sententia a Lainio data.
- 8 De litteris legatorum concilii in appendice editis.

I.

Jacobi Lainez

Disputatio de origine jurisdictionis episcoporum et Romani pontificis primatu.

	Pag.
1 Ratio totius disputationis	1

I. Quaestio (praevia) De ratione juris divini.

Caput I. Dupliciter jus divinum a ss. patribus sumitur, laxe sive improprie et stricte sive proprie.

Laxe sumi, comprehendendo non solum jus quod a Deo immediate instituitur, sed etiam jus a Deo institutum per ecclesiam sive per potestatem ecclesiasticam, probatur

Lainez, Jurisdictio episcoporum etc.

2
A

Num.		Pag.
2	ex Petro Cluniacensi, addito s. Bernardo	2
3	ex (Anacleto, Victore papa,) Leone Magno	3
4	Innocentio IV., Augustino, Athanasio, Theophilo Alex., Basilio, Nazianzeno, Cypriano	4
5	Quam laxiorem juris divini acceptionem patres hause- runt ex ipso evangelio et s. Paulo	7

**Caput II. Jus divinum stricte sumptum, ut patres Tri-
dentini in hac quaestione sumere debebant, quid sit,
definitur et explicatur, praesertim quoad requisitam
immediationem, quae bifariam, i. e. respectu tum vir-
tutis tum suppositi, distinguatur oportet.**

6	De stricta acceptione in canone figendo	7
7	Jus divinum stricte acceptum quid sit	8
8	Immediatio requisita, ut aliquid sit jus divinum, dicitur dupliciter	9
9	Jus proprie divinum a Deo immediate est respectu non solum virtutis sed etiam suppositi. Argumentum 1. et 2.	11
10	Argumentum 3. 4.	12
11	Argumentum 5.	15
12	Idem argumentum continuatur	18

**Caput III. Occurritur exceptionibus adversus hanc notio-
nem juris proprie divini propositis**

13	et quidem a) petitis ex oeconomia Mosaica. Concedun- tur tria, scilicet: tam decalogum quam quae Moyses promulgavit ab eodem Deo emanare — idque per lumen supernaturale — et per ministerium angeli- cum	19
14	Nihilominus, sicut generatim inter doctrinas, quae a Deo per revelationes communicantur, gradus sunt at- que differentiae, ita in specie doctrina decalogi est altior doctrinâ datâ per Moysen;	20
15	quia decalogus a Deo immediatius est quam reliqua lex Moysis, adeoque prae hac magis proprie dicitur lex Dei;	22
16	et quia decalogus etiam post Christum durat et materia excellit. Potest igitur decalogus pressius dici lex Dei, reliqua autem praecepta lex Moysis; quod confirmatur ex Jeremia et Ezechiele	23
17	Solvuntur objectiones; prima, secunda;	24
18	tertia;	25
19	quarta, quinta, sexta	27

Num.		Pag.
20	Occurritur b) argumentis petitis ex oeconomia christiana; ac statuto discrimine inter leges Christi ac institutiones apostolicas, ...	28
21	solvitur primum et secundum argumentum contrarium;	29
22	tertium et quartum;	31
23	quintum et sextum;	32
24	septimum et octavum;	34
25	nonum	36
26	Ostenditur c) non omnem legem in scripturis contentam, aut latam ab apostolis, esse de jure proprie divino, ita ut. quemadmodum aliqui opinantur, non possit ab ea pontifex dispensare	39
27	Quae opinio quam sit falsa probatur decem rationibus	40
28	Consectaria. Quid sit jus divinum	42
29	Quid sit jus humanum	43
30	Quid sit aliquid esse de jure divino vel de jure hu- mano	43

Caput IV. Differentiae inter jus divinum et humanum.

31—32	Prima et secunda differentia	44
33—35	Tertia differentia	48
36—39	Quarta, quinta, sexta et septima differentia	51

II. Quaestio (praevia) De potestate ecclesiastica.

**Caput I. De duplici inter homines potestate, sacra et
civili.**

40	Utraque potestas existit in populo Dei	57
41	a) in lege naturae	58
42	b) in lege Moysis	58
42	c) in lege Christi. Eminentia potestatis spiritualis in lege Christi prae potestate spirituali in lege naturae et Moysis	59
43	Definitur potestas ecclesiastica et potestas civilis;	60
44	ecclesiasticae prae civili excellentia in fine, in efficienti causa, in causa exemplari, in effectu	60
45	Confirmatur eadem excellentia auctoritate (s. Ignatii ep.), Nazianzeni, ...	62
46	Leonis M., Felicis papae, Gelasii	63
47	Corollarium de potestatis saecularis officio, confirmatum ex ipso Juliano Apostata et ex concilio Aquilejensi	65
48	Corollarium de jure potestatis ecclesiasticae, confirma-	

Num.		Pag.
	tum auctoritate Eusebii Caesarensis, Augustini,	66
49	concilii Lateranensis sub Innocentio III	67
Caput II. De duplici potestate spiritali, ordinis et jurisdictionis, ac de utriusque causis.		
50	Enumerantur capita tractanda	68
51	a) An sit in ecclesia potestas ordinis et jurisdictionis. Responsio affirmativa probatur ex s. scriptura;	68
52	ex patribus: (Callisto papa), Leone M., concilio Chalcedonensi; ex theologis scholae;	70
53	ex ratione theologica	72
54	b) Quid sit potestas ordinis, quid potestas jurisdictionis. Definitur prior et altera	72
55	c) Quae sit utriusque causa formalis, finalis, materialis	74
	[Haec materia latius evolvitur in quaestione VI.]	
56	d) An et unde utraque potestas derivetur (De causa efficienti). Causa principalis et immediata potestatis ordinis est Christus Dominus; item, si in sua origine consideratur, potestatis jurisdictionis, cujus plenitudinem Petrum cum successoribus immediate habere a Christo fide catholica tenendum est	75
Caput III. De origine jurisdictionis apostolorum.		
57	Aequè probabilis ac contraria, sententia ea est, apostolos non immediate a Christo jurisdictionem suscepisse, sed per Petrum	77
58	Deducitur id e ss. scripturis	78
59	ex patribus, qui in genere ajunt, episcopatum a Petro sumpsisse exordium, (Anacleto, Aniceto), aliis, ...	78
60	ex effatis Cypriani, Alexandri II., ...	80
61	Leonis M.	82
62	E scholae doctoribus s. Thoma, Richardo de Mediavilla, Durando	83
63	Ex rationibus theologis quinque	85
64	Proferuntur una cum responsionibus argumenta contraria. Duo e s. scriptura	86
65	Tertium e s. scriptura	
66	E patribus, (s. Clemente Rom. et) s. Augustino; ex s. Anacleto, cui consonat Cyprianus	89
67	ex Ambrosio et Hieronymo	91
68	ex Gregorio M. et Chrysostomo	92

Num.		Pag.
69	De argumentis contrariis ex ratione theologica petitis; de primo;	93
70	de secundo, tertio et quarto	95

III. Quaestio De origine jurisdictionis episcoporum.

Pars prima. Demonstratur, episcoporum jurisdictionem derivari a summo pontifice.

Caput I. Argumenta ex s. scriptura et ss. patribus.

71—72	Matth. XVI, 19; Joh. XXI, 7; Luc. XXII, 32	97
73	Argumentum ex his tribus locis fusius explicatur;	99
74	et ex aliis locis N. T. confirmatur	99
75	Patrum testimonia ad tria capita reducuntur	100
76	Auctores I. classis diserte asserentes, jurisdictionem per summum pontificem in alios derivari: (Dionysius Areopag.)	100
77	Cyprianus	102
78	Varii summi pontifices, ut Leo M.	105
79	Gregorius M.	106
80	Nicolaus M., Alexander II., Clemens III.	108
81	Leo IX., Paschalis II., Nicolaus III.; alii patres idem, licet aliis verbis, asserentes	110
82	Auctores II. classis, qui idem probant, appellando ecclesiam romanam omnium aliarum matrem; videl.	112
83	Cyprianus, Augustinus, ...	112
84—85	(Anacletus, Clemens, Lucius, Marcellus, Dionysius, Anicetus).	113
86—87	(Xystus, Melchiades), Innocentius I., (Nicolaus, Vigilius), ...	116
88—89	Leo IX., Hadrianus I., Gregorius IX., Leo X.	119
90	Auctores III. classis eandem veritatem asserentes, dum papae plenitudinem potestatis, aliis autem partem tantum sollicitudinis tribuunt, videl.	121
91	(Julius papa), Leo M.	122
92	Gregorius IV., Gregorius M., Clemens III., ...	124
93—94	Innocentius III., Bernardus	125
95	Exposito quodam titulo Ivonis adfertur favens sententia ipsorum patrum Basileensium	127
96	Defenditur valor testimonii, quod citati pontifices Romani sibi ipsi videntur perhibere	128
97	Cur pontifices potissimum illam potestatem explicuerint	129

Caput II. Doctrina theologorum scholae idem statuit.

98—100	S. Thomas Aquinas	131
101	S. Bonaventura	134

Num.		Pag.
102	B. Albertus Magnus, Richardus de Mediavilla, Durandus	135
103	Herveus Natalis, s. Antoninus	136
104	Cajetanus, Dom. Soto, Alph. Abulensis, Turrecremata, Joh. Eckius	137
105	Exceptio quaedam adversus scholae auctoritatem fieri solita	139
106—108	Vindicatur scholasticorum auctoritas	140
Caput III. Argumenta directa ex ratione theologica.		
109—124	Vel a priori vel ab effectu eadem veritas stabiliri potest. Septendecim probationes exponuntur	143
Caput IV. Argumenta indirecta ex ratione theologica.		
125	Praemittuntur patrum Tridentinorum sex opiniones variae de quaestione proposita	161
126	Primae opinionis, asserentis, a Deo dari illimitatam jurisdictionis potestatem. a papa autem nudam materiam assignari, inconveniens primum, secundum, tertium et quartum;	163
127	quintum, sextum, septimum, octavum;	164
128	nonum;	165
129	decimum, undecimum, duodecimum;	166
130	decimum tertium et decimum quartum	167
131	Secundae opinionis, dicentium, Deum immediate tribuere jurisdictionem limitatam ad certas oves ac papam tantum eas assignare, inconvenientia quinque	168
132	alia inconvenientia novem;	169
133	reliqua duo	170
134	Tertia opinio, quae statuit, ultra actualement jurisdictionem datam a papa, illimitatam a Christo dari, in secunda sua parte aut falsa est aut perperam proposita	172
135	nec juvatur exemplis adductis	173
136	Quartae opinionis, dicentium, jurisdictionem in foro conscientiae a Deo immediate. in foro autem exteriori esse a papa, inconveniens primum, secundum, tertium et quartum	173
137	Quintae opinionis, censentis, potestatem gubernandi secundum legem evangelicam esse a Deo immediate, gubernandi autem secundum canones esse a papa, quattuor item inconvenientia	174
138	Sexta, quae superest, exponitur opinio, dicens, potestatem ordinis esse a Deo immediate in quocumque illam habente, po-	

Num.		Pag.
	testatem vero jurisdictionis in solo Romano pontifice esse immediate a Deo, in aliis autem inferioribus in genere quidem esse a Deo, in particulari autem immediate a papa	175
Pars secunda. Refelluntur adversariorum argumenta, quibus probare nituntur, jurisdictionem ecclesiasticam non a pontifice emanare (in sensu mox exposito), sed a Deo immediate descendere.		
Caput I. Argumenta ex s. scriptura petita rejiciuntur.		
139	Argumentum primum, confirmatum ex Basilio, Ambrosio, Augustino, Leone M. Innocentio III.,	176
140	generatim refellitur, et explicantur	178
141	effata Basili et aliorum	180
142—143	Ad argumentum secundum respondetur,	182
144—145	ad tertium,	185
146—147	ad quartum ex V. T. depromptum	188
Caput II. Contra adversariorum argumenta ex ss. patribus et theologis scholae deprompta.		
148—150	(S. Ignatius ep., s. Dionysius Areopagita), s. Cyprianus Carthaginensis	190
151—152	S. Ambrosii loci duo, Constantini imperatoris effatum	194
153—154	S. Meletii ep., s. Augustini effata	196
155	Doctrina s. Thomae Aquinatis,	197
156	Johannis de Turrecremata,	199
157—158	Henrici de Gandavo et Cardinalis Cajetani tribus locis, exposita	199
Caput III. Contra eorundem probationes ex pontificum conciliorumque actis desumptas		
159—160	(S. Clementis Romani loci quatuor)	202
161—163	(S. Anacleti locus, s. Urbani, s. Liberii papae epistola)	203
164—165	Leonis Magni duo effata, (Pelagii II. locus)	205
166—167	Nicolaus I. Magnus, Concilium Bracarense	206
168	Concilium Carthaginense s. Cypriani tertium	207
169	Generalis animadversio de vera patrum sententia	208
Caput IV. Adversariorum argumenta ex ratione theologica derivata discutiuntur.		
170	Diversae horum argumentorum classes	208
171	Classis prima: argumenta a Christo domino et ecclesiae capite refelluntur; primum.	209

Num.		Pag.
172	secundum argumentum	210
173	Classis secunda: a papa; primum argumentum	210
174—175	secundum et tertium	211
176	Classis tertia: ab ecclesia ejusque praxi, argumentum primum	212
177—178	secundum et tertium	215
179	Classis quarta: a concilio, argumentum primum, secundum, tertium, quartum, quintum	217
180—183	secundum, tertium, quartum, quintum	217
184	Classis quinta: ab episcopatu, argumentum primum ex etymologiâ nominis confirmatâ per (Ignatium), Hieronymum, Innocentium III. et Basilium solvitur;	219
185—186	ad secundum respondetur et ad tertium	220
187	Classis sexta: Ab episcopis adversarii argumenta sex desumunt, ex quibus <i>duo priora</i> rejiciuntur;	222
188—189	item <i>tertium</i> et <i>quartum</i>	222
190	<i>De quinto argumento</i> , quod confirmant ex Cypriano, Hieronymo, concilio Carthaginiensi, capite „Ego Ludovicus“, Nicolao, Gregorio M., Bernardo	223
191	Respondetur ad quintum argumentum generatim, adductis Augustino, Ignatio, Clemente Alex., Chrysostomo, Bernardo, imo Paulo Ap.	225
192	Respondetur quoad quintum argumentum speciatim ad quattuor ex allatis testimoniis;	227
193	item ad tria reliqua	229
194	Praxis primitivae ecclesiae (ex Ambrosio) explicatur	231
195	<i>De sexto argumento</i> adversariorum ab episcopis petito	232
196	Respondetur explanando titulos et praerogativas, quibus ss. patres episcopos ornant, veluti vicarios Christi, a Deo solo judicandos, ecclesiae columnas, fratres et membra pontificis	233
197	Successores apostolorum qua ratione episcopi vocentur. Magis proprie ita vocantur archiepiscopi et patriarchae, ut constat ex (Dionysio Areop.), Isidoro, Rhabano, Ruperto	234
198	Et tamen vel hi ipsi non habent potestatem immediate a Deo, testibus Gregorio VII. et Innocentio III.	236
199	Ergo non infertur, episcoporum jurisdictionem esse immediate a Deo, aut esse aequalem cum jurisdictione apostolorum; quod illustratur ex (Ignatio), Polycarpo et aliis	238
200	Quid ss. patres intellexerint per hanc apostolorum successionem	239
201	S. Petri peculiaris praerogativa. Bernardus, (Gregorius). Ratio tot graduum successionis	241

Num.		Pag.
202	Classis septima: A jurisdictione ipsa adversarii argumenta deducunt, quorum primum confirmant ex Irenaeo et Tertulliano; id refellitur	242
203	Refellitur secundum, ...	245
204	et tertium argumentum	247
205	Classis octava: ab inconvenientibus vitandis, primum argumentum, ...	249
206	secundum; vindicatur doctrina Joh. de Turrecremata;	249
207	tertio argumento respondetur	251
208	Classis nona: a bonis consequendis, argumentum unicum rejicitur	252

IV. Quaestio

De modo quo jurisdictio a summo pontifice in episcopos derivatur.

Caput I. Recensentur variae sententiae de modo hujus derivationis.

209	Ratio hujus quartae quaestionis	254
210	De dubio, utrum illa derivatio fiat vi injunctionis an vi consecrationis, opiniones patrum concilii Tridentini	254
211	In quo convenerint omnes, qui jurisdictionem per papam dari fatentur	255
212	In quo discrepet injungentis ministerium a ministerio consecrantis	255
213	Discrepantia haec reducitur ad tria	257
214—216	Probatur eadem discrepantia e (Dionysio), Chrysostomo et Augustino	257

Caput II. Demonstratur jurisdictionem episcopalem dari per papam via injunctionis non autem consecrationis

217—218	Probatur assertum a) ex scriptura, scil. ex evangeliiis;	261
219	ex actibus apostolorum et epistolis s. Pauli	262
220—221	b) ex ss. patrum et Rom. pontificum scriptis, videl. (Clementis Rom., Evaristi, Anacleti, Aniceti, Dionysii papae, Julii p.) seu potius Vigilii, ...	263
222	Leonis M. et Gregorii M., ...	265
223	(Gelasii I., Bonifatii IV.), Nicolai M., Leonis IX., ...	268
224	Paschalis II., Clementis III., Alexandri III., Innoc. III., ...	269
225	Leonis IV., iterum Alexandri III., Innocentii III., ...	271
226	Innocentii III., ...	272
227	Honorii III., Gregorii X., Clementis V., ...	275

Num.		Pag.
228	concilii Toletani XI., et Meldensis a. 845,	277
229	praeterea Cypriani, Hieronymi, (Ambrosii), Meletii	277
230	Ex scholasticis adducitur s. Thomas	279
231	S. Bonaventura, Durandus, Herveus, Dominicus de Soto	281
232—235	c) Idem demonstratur per rationes theologicas decem	281
236	Undecima ratio theologica	286
237	Solvitur, quae hic objicitur difficultas, quattuor observationibus et auctoritate Innocentii III.	287
238	Duodecimum argumentum ex ratione theologica.	288
239	decimum tertium, confirmatum ex Alexandro Halensi et Petro Paludano	289
240—244	Rationes theologicae decima quarta ad vigesimam quintam	290

Caput III. Satisfit adversariorum argumentis, quibus jurisdictionem dari quidem a papa sed per consecrationem statuere nituntur.

245	a) Respondetur argumentis petitis ex s. scriptura;	294
246	b) argumentis ex doctoribus et decretis desumptis, et quidem ex Innocentio III.,	296
247—248	ex Gregorio IX. et ex Clementinis	296
249	c) argumentis depromptis ex doctoribus scholasticis et quidem primo loco ex s. Thoma,	297
250	secundo loco ex Henrico Gandavensi	299
251	d) argumentis ex ratione theologica, primo	300
252	secundo, cui opponitur generalis observatio	301
253	et speciales observationes quoad absolutionem,	303
254	quoad excommunicationem,	303
255	quoad indulgentias	305
256	Argumentum tertium firmant adversarii auctoritate Nicolai M. et Gregorii IX.	306
257	Eidem respondetur ostendendo sex rationibus, minorem ordine interdum habere majorem jurisdictionem	307

Caput IV. Derivatio jurisdictionis a papa non fit per nudam materiae assignationem

258	Status hujus quaestionis	310
259	Solius assignationem materiae fictionem esse probatur	310
	a) ex s. scriptura;	
260	b) ex ss. patribus asserentibus, ipsam tradi potestatem, ut Cypriano, Augustino, (Clemente R. cum Anacleto et aliis, Dionysio P.), Leone M., Gregorio M.;	310

Num.		Pag.
261	item ex patribus affirmantibus, episcopos vocatos esse in partem sollicitudinis, ut Bernardo, Innocentio III., Paschali II., iterum Innocentio III., Nicolao III., Lucio III., Clemente III.	312
262	denuo ex Innocentio III. et Coelestino III.	313
263	c) e scholae theologis, ut s. Thoma,	314
264	S. Bonaventura, B. Alberto, Richardo de Mediavilla, Petro Paludano, Durando, Dom. de Soto	315
265	d) e ratione theologica argumentis quattuor,	316
266	addito quinto	317

V. Quaestio. Episcoporum jurisdictio an sit de jure divino.

267	Conclusio ex praecedentibus: Aliquorum jurisdictio etiam in particulari est juris divini proprie sumpti	319
268	Aliae jurisdictiones sunt in genere de jure divino	320
269	In particulari vero sunt juris ecclesiastici tantum	321

VI. Quaestio (addititia).

Potestas ordinis et potestas jurisdictionis inter se conferuntur.

Caput I. Duae illae potestates distinctae sunt et ab invicem separabiles.

270	Potest enim 1 ^o ordo consistere sine jurisdictione,	323
271	quod ostenditur a) cum verisimilitudine ex s. scriptura.	323
272	b) ex scriptis pontificum Leonis M., Innocentii I., Felicis III.,	324
273	ex Chronico Anastasii, Gregorio M.,	325
274—275	ex Alexandro III., Lucio III. et Innocentio III.,	326
276	c) ex conciliis, ut Ephesino, iterum Ephesino, Constantinopolitano sub Joh. VIII., Arausicano I., Chalcedonensi,	329
277	Nicaeno I., Synodo VII., Ancyrano;	330
278	Eliberitano, Arelatensi, iterum Ancyrano, Antiocheno, Toletano;	332
279	d) ex patribus, Athanasio, quibusdam citatis in Historia tripartita, Augustino;	333
280	e) ex scholasticis	334
281	Potest etiam 2 ^o jurisdictio esse sine ordine. Quod probatur a) ex decretis diversorum pontificum, ut Alexandri III., Innocentii III.,	335

Num.		Pag.
282	Coelestini III., Gregorii X.;	336
283	b) ex sententia omnium scholasticorum. inter quos affertur s. Thomas;	337
284	c) ex ratione theologica	337
285	Nec obstat caput „Nullus episcopus“	337
Caput II. Potestas ordinis et potestas jurisdictionis in multis conveniunt, in multis vero differunt.		
286	1° Conveniunt in principio effectivo, in fine, in sub- jecto, in modo suo supernaturali	339
287	2° Differunt a) quoad causam effectivam principalem; b) quoad causam finalem;	340
288	id quod confirmatur ex s. Thoma, (Hadriano II.), Chry- sostomo,	341
289	item ex factis Hadriani I. et Leonis III., ex Gre- gorio M., (Coelestino I., Stephano P.)	342
290	Differunt c) subjectis. Quinam capaces sint ordinis. Innocentius III.	344
291	Quinam capaces sint jurisdictionis. Bonifatius VIII., Eugenius III., Honorius III.	345
292	d) in ipsa essentia potestatis, scilicet caractere, dig- nitate, stabilitate	347
Caput III. De stabilitate, quae inest potestati ordinis.		
293	Singulares quorundam opiniones	349
294	Omnes ordines indelebiles et fixos esse probatur a) ex conciliis: (Nicaeno I.), Toletano VIII. cum Gregorio M., Florentino et Tridentino;	349
295	b) auctoritate pontificum: (Gregorii M.), Anastasii II., Urbani II., Innocentii III., Honorii III. et Gre- gorii IX.;	351
296	c) ex s. Augustino;	353
297	d) generatim ex ecclesiae traditione et theologis scholae;	353
298	e) ex rationibus theologis quinque	353
Caput IV. Objectionibus adversariorum respondetur.		
299	Solvuntur difficultates a) motae ex ss. patribus;	354
300	b) ex variis locis decretorum;	354
301—302	c) ex concilio Toletano IV. et d) ex facto Dioscori	356
Caput V. Potestas jurisdictionis est variabilis.		
303—304	1° Ipsa jurisdictionis essentia tolli potest. Quod pro- batur a) ex patribus: Cypriano, Ambrosio, Augustino;	357

Num.		Pag.
305	b) pontificum auctoritate, scil. Leonis M., (Alexandri II.), Innocentii I., Nicolai M., Alexandri III., Innocen- tii III.;	358
306	c) ex concilio Lateranensi et aliis conciliis;	360
307	d) ex scholasticis: s. Thoma, Scoto, Thoma Argenti- nensi, Petro Paludano, Dionysio Carthusiano;	360
308	e) ex ratione theologica. Argumentum primum: Re- censentur variae causae, ob quas mutatur jurisdictio, ut necessitas tempore persecutionis,	361
309	ut consuetudo,	363
310	deinde charitas, ne pereant animae,	364
311	denique negligentia superioris	365
312	Argumentum ex ratione secundum,	365
313—314	tertium, quartum probabile	367
315	2° Manente essentia potestatis jurisdictionis variari possunt usus et actus ejusdem; atque id quidem ostenditur ex statutis in jure	368
	de officio legati,	
	de excommunicatione vel interdicto,	
	de suspensione testibus Paludano et Alexandro Ha- lensi;	
	denique ex potestate indulgentias conferendi, ab- solvendi ab excommunicatione, excommunicandi et judicandi	

II.

Vota Jacobi Lainez Tridentina,

quae ad eandem quaestionem de jurisdictione episcoporum pertinent.

1. Summarium voti primi

de institutione episcoporum, in generali congregatione concilii 20. Octobris 1562 recitati	371
---	-----

2. Summarium voti secundi

de institutione episcoporum, in generali congregatione concilii 9. Decembris 1562 recitati	382
---	-----

3. *Votum tertium*

de institutione episcoporum datum paulo ante sessionem solem-
nem diei 15. Julii 1563 385

III.

Appendix. *Litterae ineditae*

a legatis concilii Tridentini ad curiam Romanam
et a s. Carolo Borromaeo ad legatos datae,

potissimum quae pertinent ad controversiam de jurisdictione episcoporum,
a die 24 Septembris 1562 ad diem 18. Februarii 1563.

Num.	Tridenti	Pag.
1	Legati concilii Tridentini ad s. Carolum Borromaeum, Tridenti	24. Septemb. 1562 394
2	S. Carolus Borromaeus ad legatos concilii Tridentini, Romae 26. Septembris, redditae Tridenti	2. Octobris 1562 399
3	S. Borromaeus ad legatos 26. Septembris 1562, redditae	2. Octobris 1562 400
4	Legati ad s. Borromaeum	5. Octobris 1562 401
5	S. Borromaeus ad legatos 30. Septembris 1562, redd.	8. Octobris 1562 404
6	S. Borromaeus ad legatos 3. Octobris 1562, redd.	9. Octobris 1562 407
7	Pius Papa IV. ad legatos 3. Octobris 1562, redd.	9. Octobris 1562 407
8	Legati ad s. Borromaeum	12. Octobris 1562 408
9	Legati ad s. Borromaeum	15. Octobris 1562 409
10	S. Borromaeus ad legatos 12. Octobris 1562, redd.	15. Octobris 1562 411
11	Legati ad s. Borromaeum	19. Octobris 1562 413
12	Legati ad s. Borromaeum	26. Octobris 1562 414
13	Legati ad s. Borromaeum	29. Octobris 1562 415
14	Legati ad s. Borromaeum	1. Novemb. 1562 417
15	Legati ad s. Borromaeum	2. Novemb. 1562 421
16	S. Borromaeus ad legatos 29. Octobris 1562, redd.	4. Novemb. 1562 423
17	Legati ad s. Borromaeum	5. Novemb. 1562 423
18	Legati ad s. Borromaeum	5. Novemb. 1562 425

Num.	Tridenti	Pag.
19	S. Borromaeus ad legatos 4. Novembris 1562, redd.	7. Novemb. 1562 426
20	Legati ad s. Borromaeum	9. Novemb. 1562 427
21	S. Borromaeus ad legatos 6. Novembris 1562, redd.	c. 12. Nov. 1562 429
22	Pius Papa IV. ad legatos	13. Novemb. 1562 430
23	Legati ad s. Borromaeum	c. 19. Nov. 1562 431
24	S. Borromaeus ad legatos 14. Novembris 1562, redd.	c. 20. Nov. 1562 431
25	Legati ad s. Borromaeum	23. Novemb. 1562 433
26	S. Borromaeus ad legatos 22. Novembris 1562, redd.	c. 26. Nov. 1562 437
27	Legati ad s. Borromaeum	26. Novemb. 1562 438
28	Legati ad s. Borromaeum	2. Decemb. 1562 439
29	Legati ad s. Borromaeum	3. Decemb. 1562 441
30	S. Borromaeus ad legatos 25. Novembris 1562, redd.	3. Decemb. 1562 442
31	Legati ad s. Borromaeum	6. Decemb. 1562 442
32	Legati ad s. Borromaeum	6. Decemb. 1562 444
33	Legati ad s. Borromaeum	7. Decemb. 1562 445
34	S. Borromaeus ad legatos 2. Decembris 1562, redd.	9. Decemb. 1562 446
35	Legati ad s. Borromaeum	10. Decemb. 1562 450
36	S. Borromaeus ad legatos 5. Decembris 1562, redd.	c. 13. Dec. 1562 450
37	S. Borromaeus ad legatos 5. Decembris 1562, redd.	c. 13. Dec. 1562 453
38	S. Borromaeus ad legatos 12. Decembris 1562, redd.	c. 16. Dec. 1562 455
39	S. Borromaeus ad legatos 12. Decembris 1562, redd.	c. 16. Dec. 1562 457
40	S. Borromaeus ad legatos 12. Decembris 1562, redd.	c. 16. Dec. 1562 458
41	Legati ad s. Borromaeum	17. Decemb. 1562 459
42	S. Borromaeus ad legatos 23. Decembris 1562, redd.	29. Decemb. 1562 459
43	S. Borromaeus ad legatos 26. Decembris 1562, redd.	2. Januarii 1563 461
44	Pius Papa IV. ad card. Lotharingium 30. Decembris 1562, redd.	c. 5. Januarii 1563 463
45	Legati ad s. Borromaeum	9. Januarii 1563 464
46	Card. Mantuanus ad episc. Viterbiensem	9. Januarii 1563 465
47	S. Borromaeus ad legatos 9. Januarii 1563, redd.	13. Januarii 1563 467

Num.		Tridenti	Pag
48	Doctrinae et canonum de sacramento ordinis forma a censoribus Romanis commendata.		470
49	Legati ad s. Borromaeum	15. Januarii 1563	474
50	Legati ad s. Borromaeum	16. Januarii 1563	482
51	Legati ad s. Borromaeum	18. Januarii 1563	483
52	S. Borromaeus ad legatos 14. Januarii 1563, redd.	18. Januarii 1563	485
53	Legati ad s. Borromaeum	24. Januarii 1563	486
54	Legati ad s. Borromaeum	24. Januarii 1563	488
55	Legati ad s. Borromaeum	25. Januarii 1563	492
56	S. Borromaeus ad legatos 24. Januarii 1563, redd.	29. Januarii 1563	493
57	S. Borromaeus ad legatos 27. Januarii 1563, redd.	c. 31. Januarii 1563	498
58	Responsa theologica ad difficultates Gallicanorum contra VII. canonem et doctrinam de ordine		500
59	Legati ad s. Borromaeum	1. Februarii 1563	502
60	Legati ad s. Borromaeum	3. Februarii 1563	504
61	S. Borromaeus ad legatos 6. Februarii, redd.	c. 14. Febr. 1563	506
62	Legati ad s. Borromaeum	15. Februarii 1563	507
63	S. Borromaeus ad legatos 10. Februarii 1563, redd.	17. Februarii 1563	509
64	Legati ad s. Borromaeum	18. Februarii 1563	511
65	S. Borromaeus ad legatos 14. Februarii 1563, redd.	c. 18. Febr. 1563	512

Prolegomena ad tomum primum.

I. De vita Jacobi Lainii.

Jacobus Lainius anno salutis 1512 Almazani in Castilia ortum duxit. Parisiis, dum studiis dat operam, Ignatio de Loyola, sancto societatis Jesu parenti, sese adjunxit. Magno ut erat animo menteque profunda, sub tanto magistro evangelicae perfectionis fundamenta altejecit summoque ardore proximorum saluti strenue juvanda et Dei ecclesiae tunc temporis adeo afflictatae tuendae totum se devovit. Nascentis tunc societatis Jesu columna merito habetur Jacobus.

Primis quidem apostolicae suae vitae temporibus superiores Italiae regiones maxime excoluit. Romae autem subinde suis praelectionibus in litterarum universitate habitis catholica dogmata illustravit; scholasticam quam dicunt theologiam singulari acumine et conceptuum ubertate exposuit. Unde quum Paulus III. summus pontifex Tridentinum concilium indixisset, ad illud munere theologi pontificii decoratum Lainium una cum Alphonso Salmerone, et ipso Ignatii discipulo, destinavit (a. 1546). Synodo a. 1547 Bononiam translata, Lainius quoque eo se contulit. Neque sequentibus annis, quibus synodus vacavit, ab anno 1549 scilicet ad a. 1551, otio indulsit; ea enim tempora copioso tum per Italiam Siciliamque fructu aposto-